

In een tweede deel belicht D. Vandenbossche op een voortreffelijke wijze 'Het vooronderzoek bij de Londense Magistrates' Court' bij aanvragen tot uitlevering. Dit sterk in de actualiteit staande thema (naweeën Heizeldrama) wordt er op goed leesbare en inhoudelijk degelijk uitgebouwde wijze uiteengezet.

B.W.

Hennau-Hublet, Chr., 'L'activité médicale et le droit pénal. Les délits d'atteinte à la vie. L'intégrité physique et la santé des personnes', Bruylant, Bruxelles, 1987, 475 p.

Dit lijvige eindwerk — ± 1500 p. — is het resultaat van een ambitieus project. De schrijfster geeft een kritische toepassing van het strafrecht op het medisch handelen, meer bepaald waar het gaat om de lichamelijke slagen en verwondingen, en doodslag. Zij wil heel in het bijzonder de slagen en verwondingen en doodslag toegebracht door artsen belichten gezien zij de meeste kansen hebben aan de juridische controle te ontsnappen op basis van discretie en beroepsgeheim.

Mevr. Hennau poogt met ontzettend veel geduld, voorzichtigheid en scherpzinnigheid, de rechtspraak te ontrafelen teneinde verbanden te leggen tussen oorzaak en gevolg.

Zij beschrijft achtereenvolgens:

- de macht en beperkingen van het medisch beroepsgeheim;
- het begrip 'nalatigheid';
- het begrip 'verzuim' en de wettelijke beschuldiging;
- het causaal verband;
- de morele toerekenbaarheid.

Uit alle geraadpleegde rechtspraak blijkt dat een simpele en strikte toepassing van de geldende regels moeilijk is. Heel wat nuanceringen belichten de bijzonderheden en de moeilijkheden van de 'geneeskunst' samen met de noodzakelijke en onontbeerlijke bescherming van de patiënt.

Het hele werk wordt afgerond met een zeer volledige bibliografie (meer dan 30 p.). Een werk dat zeker op de werktafel van rechters moet terecht komen, doch evenzeer van dienst kan zijn voor artsen en verzekeringsgeneeskundigen.

Het is tenslotte een briljante poging om 'strafrecht' en 'geneeskunst' te verzoenen.

J. Van Remoortel

Cuyvers, Guido, 'De maatschappelijke marginalisering van het slachtoffer van misdrijven', Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1986

Met vreugde begroeten we de verschijning op de Belgische markt van een werk met victimologische aanspraken. Immers, de laatste decennia is de internationale wetenschappelijke belangstelling voor het slachtoffer stadig gegroeid.

Deze studie, die twee delen bevat, benadert ten eerste de victimologische problematiek vanuit de bestaande theorievorming. In het tweede deel bewerkt de auteur de empirische gegevens van zijn eigen onderzoek.

Guido Cuyvers doorlicht de marginalisering van het slachtoffer in de straf-

rechtsbedeling door een historische benadering van enkele niet Westeuropese landen enerzijds en door een analyse van de huidige positie van het slachtoffer in de Belgische wetgeving anderzijds. Hij kadert die evenwel niet in hun respectieve rechtsfilosofische benadering en gaat evenmin in op de rolpatronen van de diverse organen van het strafrechtstelsel, zoals die van politie en O.M. Hij stelt vast dat de burgerlijke partijstelling weinig gebruikt wordt, maar vraagt zich niet af waarom dit zo is. Dat het slachtoffer alleen in het strafproces mag optreden en dat de voor- en nadelen van het proces haar ontgaan zou ook een nuttige opmerking geweest zijn. De criminologische onderzoeksresultaten duiden aan dat extra-legale criteria, b.v. de slachtofferkenmerken, hun invloed uitoefenen op de rechterlijke besluitvorming. Steunende op dergelijke Belgische en buitenlandse onderzoeken beweert Cuyvers, weliswaar zonder de lezer te overtuigen, dat de strafrechtelijke marginalisering van een zelden vergoed slachtoffer een realiteit is.

Deze strafrechtelijke marginalisering gaat, zijns inziens, gepaard met een maatschappelijke marginalisering. Het mechanisme van deze secundaire victimisatie behandelt hij op basis van een verhouding tussen strafrechtsbedeling — maatschappelijke reactie — media-ideologie. Het reconstructieobject steunt op labeling mechanismen en stereotypen die de erkenning van een persoon als slachtoffer mogelijk maken in een ideologisch gekleurde omgeving. Drie sociaal-psychologische theorieën (neutralisatie-technieken, billijkheidstheorie, attributietheorie) verduidelijken voor hem het feit dat het slachtoffer vanwege de samenleving op geen hulp kan rekenen.

De media worden door Cuyvers gezien als intermediaire factoren tussen de strafrechtsbedeling en de publieke opinie door hun beeldvormende functie. De eenzijdige relatie (strafrechtsapparaat media → samenleving) laat geen plaats voor feed-back. De problematiek 'mirrors or moulders' wordt onbesproken gelaten, de media worden tot een volgzaam reproductie van de plaatselijke structuren herleid. Hij vergeet dan ook dat beeldvorming over criminaliteit over andere kanalen kan lopen. De bewijskracht van zijn hypothese steunt wel op bekende maar niet op nieuwe criminologische theorieën zoals het oeuvre van het Franse CESDIP, van het Instituut Ludwig Boltzmann, van de Universiteit van Hamburg, enz. De bibliografie is bijgevolg ook weinig actueel. Met Gerbner verdedigt hij de ideologiserende werking van de criminaliteitsverslaggeving die bijdraagt tot een gevoel van eenheid in de samenleving. Het leesgedrag en de verschillende manieren van mediaverbruik per socio-economische klasse werden niet belicht. De lezer krijgt zo de indruk van een eenvoudige mechanische verhouding tussen media, als beeldvormingsproducent, en ontvanger, als sociaal-passief subject.

In een interactionistisch perspectief, waar de media een belangrijke rol spelen, kiest de auteur voor een inhoudsanalytische benadering van de persartikels over criminaliteit, zonder in te gaan op de radio-en televisieberichtgeving. De steekproef bevat drie nederlandstalige dagbladen, vertegenwoordigers van de belangrijkste ideologische tendensen (katholiek, liberaal, socialistisch). De bestudeerde criminaliteit beperkt zich tot misdrijven tegen het leven waarvan een verslaggeving bestaat zowel in de onderzoeks- als in de assisenfase. Kwantitatieve en kwalitatieve methoden zijn gebruikt om de gegevens te verwerken. Gezien de specifieke steekproef moet de lezer geen algemene conclusies verwachten.

Het is moeilijk, in het kader van een boekbespreking, alle hypothesen en sub-hypothesen, zowel in hun formulering als hun toetsing, weer te geven. De resultaten bevestigen die van andere onderzoeken, b.v. in de persmedia wordt er weinig aandacht besteed aan socio-structurele omstandigheden van criminaliteit; de criminaliteit wordt vanuit persoonlijke kenmerken en persoonlijke conflictsituaties verklaard;... Dat er een relatie bestaat tussen gerechtelijke en persmarginalisering is niet klaar gesteld; Cuyvers gaat er nochtans van uit dat de relatie tussen strafrechtsapparaat en media een feit is. De vraagstelling naar de functies van een bepaalde voorstelling van het slachtoffer blijft theoretisch, zonder een pragmatische aanpak van de persverslaggeving bij de ontvangers, het publiek. De bewering dat de marginalisering in de media de maatschappelijke marginalisering weerspiegelt, overtuigt de lezer niet van het bestaan van een secundaire victimisatie en evenmin van een consensus daaromtrent in de samenleving.

Na lectuur van dit goed gestructureerd werk, dat door Cuyvers werd verdedigd als doctoraatthesis, blijft de lezer toch wel met een aantal frustraties zitten. Het onderzoek heeft te veel beperkingen, laat te veel vragen onbeantwoord en lijdt onder methodologische zwakheden en een niet overtuigende theoretische benadering. Enkele suggesties en pragmatische overwegingen verdienen nochtans de aandacht in een land waar de victimologische benadering zoveel achterstand heeft.

Ch. Janssen

Th. A. De Roos, 'Strafbaarstelling van economische delicten. Een crimineel-politieke studie', Gouda Quint, 1987.

P. Lascoumes, 'Des erreurs, pas des fautes. La gestion discrète du droit des affaires', C.E.S.D.I.P., 1986.

Dit proefschrift, onlangs verdedigd aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, is geen handboek over het reilen en zeilen van het Nederlands economisch strafrecht, maar in de eerste plaats een strafrechtstheoretisch en crimineelpolitiek herdenken van primaire criminalisering en werking van het strafrechtssysteem op het vlak van de economische criminaliteit.

De auteur omschrijft economische misdrijven ruimer dan de Wet op de economische delicten van 1950 (WED) door er een aantal kommune economische delicten uit het Strafwetboek bij te betrekken. Het betreft alle misdrijven begaan door ondernemingen en personen in de economische sfeer, m.a.w. in het kader van hun deelneming aan het economische verkeer alsmede door personen in het kader van de economische activiteit van ondernemingen.

Hoofdaandacht van de auteur gaat uit naar het strafbaar stellen van gedragingen als onderdeel van een crimineel politiek beleid. Hierbij gaat hij ervan uit dat het begrip criminele politiek niet onschuldig en neutraal is, maar dat het is gebaseerd op bepaalde premissen met betrekking tot de maatschappelijke betekenis en invloed van het strafrecht. Criminele politiek is de ontwikkeling en de toepassing van ordeningsconcepties met betrekking tot afwijkend gedrag zoals dat maatschappelijk is gedefinieerd, waarbij de reikwijdte en inrichting van strafrecht en strafrechtspleging centraal staan. Aan de hand van von Liszt, *La Défense*